

Bankovníctvo a finančný trh

RNDr. Viliam Páleník, PhD.
Ekonomický ústav SAV

Petržalská super škola

22.5.2018 – 9. ročník Základné školy m.č. BA – Petržalka

Spracované v rámci projektu: APVV-15-0722 Sociálna pasca – náklady a cesta von

Bankovnítvo a finančný trh

- ▶ **Štruktúra vystúpenia:**
 1. Finančný trh
 2. Peňažný trh
 3. Kapitálový trh
 4. Devízový trh
 5. Trh zlata a drahých kovov
 6. Poistný trh
 7. Čisté úspory
 8. Investovanie
- ▶ Závery

1. Finančný trh (v širšom zmysle)

- ▶ Mechanizmus a súbor inštitúcií a transakcií, ktorým sa stretávajú ponuka a dopyt po voľných finančných prostriedkoch, ktoré sú úsporami niektorých ekonomických subjektov.

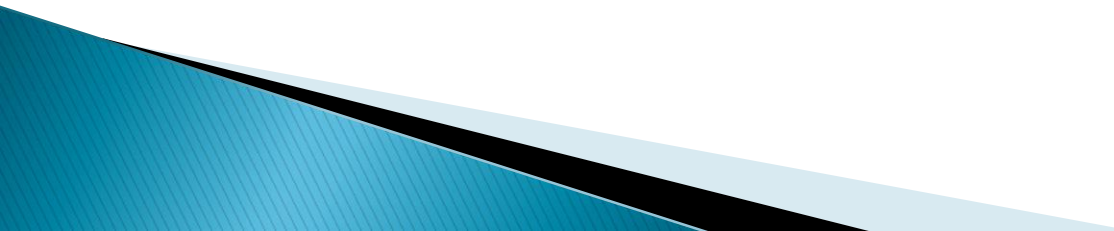
2. Peňažný trh

- ▶ Peniaze je z ekonomického hľadiska čokoľvek, čo slúži ako všeobecne akceptovaný výmenný prostriedok a zúčtovacia jednotka;
- ▶ peniaze z právneho hľadiska sú (najmä) zákonné platidlo.
- ▶ Bitcoin a iné crypto meny ?
- ▶ Peniaze:
 - hovorovo: *peniaz, koruny, money,*
 - hovorovo expresívne: *groše, grošík,*
 - hovorovo trochu expresívne: *financie, obeživo,*
 - žartovne: *dudky,*
 - v substandarde či slangu: *prachy, many, šupy, dengi, dengy, love, lóve, chechtáky*

2. Peňažný trh

- ▶ Peniaze: Aristoteles (384–322 p.k.), Funkcie peňazí:
 - Prostriedok výmeny (obeživo)
 - Zúčtovacia jednotka (meradlo cien, numéraire)
 - Uchovávateľ hodnoty (uchovávateľ bohatsva)
- ▶ Peňažné agregáty:
 - ▶ $M0 = \text{obeživo} = \text{bankovky} + \text{mince}$
 - ▶ $M1 = M0 + \text{netermínované vklady}$
 - ▶ $M2 = M1 + \text{termínované vklady}$
 - ▶ $M3 = M2 + \text{termínované vklady dlhšie, väčšie}$
 - ▶ $L = M3 + \text{niektoré cenné papiere}$

2. Peňažný trh

- ▶ Banková sústava
 - ▶ Centrálna, cedul'ová, emisná banka (NBS, Bosák)
 - ▶ Komerčné, obchodné banky
 - ▶ Univerzálne (Slovenská sporiteľňa, VÚB, ČSOB, UniCredit....)
 - ▶ Špecializované (Slovenská záručná a rozvojová banka)
-

3. Kapitálový trh

- ▶ Kapitálový trh alebo trh dlhodobých peňazí je mechanismus a súbor inštitúcií a transakcií, ktorým sa stretávajú ponuka a dopyt po stredno – a dlhodobom peňažnom kapitále.
- ▶ Nástroje, cenné papiere:
 - Dlhopisy
 - Akcie
 - Hypotekárne záložné listy
 - Podielové listy

3. Kapitálový trh

- ▶ Trh cenných papierov:
 - ▶ primárny
 - ▶ Sekundárny

- ▶ Organizovaný trh:
- ▶ Burza cenných papierov
 - NYSE – New York Stock Exchange
 - TSE – Tokyo Stock Exchange
 - LSE – London Stock Exchange
 - FSE – Frankfurt Stock Exchange
 - BSSE/BCPB – Burza cenných papierov v Bratislave
 - SAX (skr. zo Slovenský akciový index) je oficiálny akciový index Burzy cenných papierov v Bratislave

- ▶ Iné trhy cenných papierov
- ▶ OTC /over the counter/, (RM systém)

4. Devízový trh

- ▶ Devízový trh predstavuje miesto, kde sa stretáva ponuka s dopytom po zahraničných menách, prípadne po peňažných nástrojoch, ktoré sú denominované v zahraničnej mene. Pri tomto procese sa tvorí cena jednotlivých mien, ktorá sa označuje ako menový alebo devízový kurz.
- ▶ Kurzový lístok NBS (počet jednotiek cudzej meny za jednotku domácej meny (napr. 25 CZK/EUR))

5. Trh zlata a drahých kovov

- ▶ Pod trhom drahých kovov rozumieme najmä trh *zlata*, striebra, platiny, paládia.
- ▶ Je súčasťou menových rezerv každého štátu. Ak by sa platobná bilancia určitého štátu dostala do vážnych problémov, centrálna banka by mohla zlato predať a tak získať prostriedky na vyrovnanie salda platobnej bilancie.
- ▶ Londýn, Zürich, Paríži, New Yorku

6. Poistný trh

- ▶ Poistný trh je trh poistenia a zaistenia. Na poistnom trhu sa stretáva dopyt a ponuka špecifického druhu tovaru, ktorým je poistná ochrana.
 - Dopyt: subjekty /občania, firmy, spoločnosti .../, ktoré sa chcú dať poistiť.
 - Ponuka: poisťovacie spoločnosti.
 - Cenou za poskytnutú ochranu je poistné.
- ▶ Poistenie vykonávajú – poisťovne alebo zaistovne :
 - **solidárnosť** – poistenci prispievajú do poistných fondov, zároveň však rešpektujú, že poistné náhrady sa poskytujú tým poisteným, pri ktorých nastala poistná udalosť.
 - **podmienená návratnosť** – poistná náhrada sa poskytne poistenému len v tom prípade, ak nastala poistná udalosť uvedená v poistnej zmluve,
 - **neekvivalentnosť** – poistné náhrady nezávisia od výšky zaplateného poistného.
- ▶ Poisťovne – umiestňujú svoj kapitál na **peňažnom a kapitálovom trhu** s cieľom jeho zhodnotenia.

7. Čisté úspory

- ▶ Volné finančné prostriedky – úspory
- ▶ Chýbajúce finančné prostriedky – úvery, pôžičky
- ▶ Čisté úspory = úspory – úvery
- ▶ Domácnosti, štát, podniky, banky, zahraničie
- ▶ ...
- ▶ Úrok, výnos, zisk....

8. Investovanie

- ▶ Investovanie, úspory domácností s cieľom dosiahnuť budúcu dodatočnú životnú úroveň
- ▶ Investičné portfólio (termínované vklady, dlhopisy, akcie, fondy, zlato, diamanty, pamätné mince....
 - Pyramídové hry
- ▶ Úvery, bankové, nebankové
 - Úžernícke úvery

Záver

- ▶ Finančná gramotnosť
- ▶ Základné pojmové znalosti a praktické skúsenosti
- ▶ Osobné financie:
 - Investičné portfólio:
 - Pozitívy – zisk
 - Negatíva – strata
- ▶ Verejné financie:
 - Schodok štátneho rozpočtu, verejný dlh
 - Voľby
- ▶ Veľa znalostí, odvahy, šťastia!

Ďakujem za pozornosť

RNDr. Viliam Páleník, PhD.
Ekonomický ústav SAV
www.ekonom.sav.sk
viliam.palenik@savba.sk

Zdroje:

1. Samuelson, P.A. – Nordhaus, W.D.: Ekonomia. Elita Bratislava 2000, 844 s.
2. Felderer, B. – Homburg, S.: Makroekonomika a nová makroekonomika. Elita, Bratislava 1995, 445 s.
3. Karvaš, I.: Základy hospodárskej vedy. Matica slovenská 1947, 2. vyd. Veda, Bratislava 1999, 640 s.
4. Encyklopedia Beliana, zväzok 1–8, Veda Bratislava 1999– 2016,
5. <https://sk.wikipedia.org>
6. www.oskole.sk